

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania C. F., T. F., S. K., A. K., T. K. i R.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...]
z udziałem zainteresowanych: [...]
o wznowienie postępowania w sprawie ze skargi S. K. zakończonej prawomocnym
wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 czerwca 2014 r. po rozpoznaniu na
posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 8 lutego 2018 r.,
zażalenia S. K. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 września 2017 r.,

- 1) oddala zażalenie,**
- 2) nie obciąża żalącego się kosztami postępowania
zażaleniowego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 28 września 2017 r. odrzucił skargę odwołującego się S. K. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 27 maja 2013 r. oddalił odwołanie wniesione przez S. K. od decyzji organu rentowego

stwierdzającej, że jako członek zarządu Ł. Klubu Sportowego odwołujący się odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z innymi członkami zarządu za zobowiązania stowarzyszenia powstałe z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014 r. oddalił zaś apelację S. K. od powyższego orzeczenia.

W dniu 10 lipca 2017 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) odwołujący się złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 czerwca 2014 r., wydanym w sprawie III AUa .../13. Jako podstawę wznowienia postępowania wskazał art. 403 § 2 k.p.c. i powoływał się na wykrycie nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu z powodu braku wiedzy o miejscu znajdowania się środków dowodowych. Twierdził przy tym, że w toku postępowania, zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji oraz przed organem rentowym wskazywał na istnienie majątku stowarzyszenia w postaci sztandaru, loga, pucharów, proporczyków itp., jednakże nie miał informacji, gdzie powyższe ruchomości znajdują się. Dopiero z pisma z dnia 5 maja 2017 r. dowiedział się, że wskazywane ruchomości znajdują się w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Ł.

Odnosząc się do tak sformułowanej skargi, Sąd Apelacyjny podkreślił, że art. 403 § 2 k.p.c. kładzie nacisk na to, że wykrycie wymienionych w nim okoliczności faktycznych lub środków dowodowych musi być późniejsze, co oznacza, że musi do niego dojść po uprawomocnieniu się wyroku. Wykrycie należy, z kolei, rozumieć jako dowiedzenie się o istnieniu tych okoliczności lub środków dowodowych w zakresie umożliwiającym powoływanie się na nie. Owe okoliczności i środki dowodowe, aby zostać wykryte, muszą istnieć już w czasie trwania postępowania zakończonych zaskarżonym wyrokiem. Z końcowego zwrotu przepisu art. 403 § 2 k.p.c. wynika ponadto, że „wykrycie” odnosi się do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych, bo nieznanych stronom. Strona może więc powołać się na nie jedynie wówczas, gdy nie mogła z nich skorzystać przed rozstrzygnięciem, albowiem wymieniony przepis obejmuje wyłącznie fakty nieujawnione albo stronie nieznane i dla niej niedostępne.

Natomiast fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu.

Sąd Apelacyjny stwierdził w związku z tym, iż skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez odwołującego się nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Skuteczne powoływanie się na przesłankę wskazaną w art. 403 § 2 k.p.c. nie odnosi się bowiem do okoliczności i dowodów niedostrzeżonych przez stronę, gdy istniała obiektywna możliwość ich przywołania, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań. Informacja przekazana przez odwołującego się o miejscu składowania majątku ruchomego nie jest natomiast w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nowym dowodem, ponieważ miejsce składowania majątku ruchomego w postaci pucharów, sztandaru, chorągwi itp. należącego do Ł. Klubu Sportowego było znane w toku postępowania sądowego. Z protokołu z dnia 3 lutego 2010 r. o stanie majątkowym zobowiązanego wynikało, że administratorem obiektów zajmowanych przez ŁKS był Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na dzień sporządzenia tego protokołu w pomieszczeniach MOSiR znajdowały się sztandar klubu oraz puchary za wyniki sportowe. Poza sporem pozostawał też fakt, że odwołujący się w toku procesu powoływał się na ten majątek ruchomy, podnosząc, iż możliwa byłaby egzekucja z tego majątku. Okoliczność powyższa znajdowała zaś odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 czerwca 2014 r. Także w skardze o wznowienie postępowania odwołujący się przyznał, że w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem powoływał się na majątek w postaci sztandaru, loga, pucharów i proporczyków. W tych okolicznościach informacja z MOSiR, z której wynikało, że mienie ruchome znajduje się w pomieszczeniach tego podmiotu, nie stanowiła ani nowego dowodu, ani nowych okoliczności, które nie byłyby znane w poprzednim postępowaniu. Jeśli zatem skarżący po uprawomocnieniu się wyroku z 18 czerwca 2014 r. „nie wykrył” nowego środka dowodowego mającego ewentualny wpływ na wynik sprawy, z którego nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu, to podstawa skargi wywodzona z art. 403 § 2 k.p.c. była w istocie pozorna.

Odwołujący się S. K. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 września 2017 r., zaskarżając to

postanowienie w zakresie punktu I i zarzucając mu w tej części naruszenie art. 410 § 1 w związku z art. 403 § 2 k.p.c., przez uznanie, że informacja przekazana przez żalącego się o miejscu składowania majątku ruchomego oraz wykaz tego majątku nie są w okolicznościach sprawy nowym dowodem.

Powołując się na tak sformułowany zarzut, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Żalący się podniósł przy tym, że powołane w skardze nowe środki dowodowe stanowiące podstawę wznowienia, które istniały już w czasie trwania postępowania zakończonego zaskarżanym wyrokiem, tj. wskazanie składników majątku stowarzyszenia ŁKS, z całą pewnością są nowymi środkami dowodowymi wykrytymi już po uprawomocnieniu się wyroku. Powyższe kwestie były bowiem w jakimś stopniu podnoszone w poprzednim postępowaniu, jednak nie były one wystarczające. Żalący się w skardze o wznowienie postępowania nie tyle wskazał na samo istnienie mienia i miejsca jego przechowywania, ale także skonkretyzował te składniki, dostarczając ich szczegółowy wykaz. W skardze o wznowienie postępowania przesłanką wznowienia było więc wskazanie dowodu w postaci konieczności wyceny wskazanych ruchomości w oparciu o wykaz przedstawiony przez MOSiR. Zgłoszenie takiego konkretnego dowodu przez żalącego się w toku postępowania sądowego było natomiast niemożliwe, a zatem zachodzą przesłanki do wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywane w niniejszym postępowaniu zażalenie nie jest uzasadnione.

Wstępnie Sąd Najwyższy uznaje za konieczne przypomnieć, że zgodnie z art. 399 § 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, a na podstawie określonej w art. 401¹ k.p.c. również w razie zakończenia go postanowieniem (art. 399 § 2 k.p.c.), jednakże tylko w wypadkach przewidzianych w dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego. Wynika to stąd, iż skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym

środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych, korzystających co do zasady z powagi rzeczy osądzonej (vide: art. 366 k.p.c.) i wiążących nie tylko strony postępowania i sąd, który wydał to orzeczenie, ale również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby (art. 365 § 1 k.p.c.). Dlatego skarga o wznowienie postępowania musi podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). Jak bowiem trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 lipca 2006 r., I PK 5/06 (Wokanda 2006 nr 11, s. 33), skarga o wznowienie postępowania nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego.

Stosownie do art. 409 k.p.c., skarga o wznowienie postępowania powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Sąd właściwy do rozpoznania skargi w pierwszej kolejności dokonuje oceny, czy wymienione wymogi formalne skargi zostały spełnione, a następnie na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzuca ją, jeżeli została wniesiona po upływie przepisanej terminu, była niedopuszczalna lub nieoparta na ustawowej podstawie. Warunkiem możliwości rozpatrywania zasadności skargi jest przy tym łączne spełnienie wszystkich warunków wskazanych w cytowanym przepisie. Brak nawet jednego z nich sprawia zaś, że rozpatrywanie sprawy nie jest możliwe. Dlatego też stwierdzenie braku choćby jednego z tych warunków powoduje odrzucenie skargi.

Ustawowe podstawy wznowienia postępowania zostały wymienione w art. 401 k.p.c., art. 401¹ k.p.c. oraz art. 403 k.p.c., przy czym żalący się jako podstawę wznowienia postępowania wskazał art. 403 § 2 k.p.c. Trzeba zatem stwierdzić, że – jak słusznie zauważył Sąd drugiej instancji – przepis ten kładzie nacisk na to, iż wykrycie wymienionych w nim okoliczności faktycznych lub środków

dowodowych musi być późniejsze, co oznacza, że musi do niego dojść po uprawomocnieniu się wyroku, a więc w sytuacji, w której powoływanie się na okoliczności faktyczne lub środki dowodowe było już niemożliwe. Wykrycie należy z kolei rozumieć jako dowiedzenie się o istnieniu tych okoliczności lub środków dowodowych w zakresie umożliwiającym powoływanie się na nie. Owe okoliczności i środki dowodowe, aby zostać wykryte, muszą jednakże (co wymaga szczególnego podkreślenia) istnieć w sensie obiektywnym już w czasie trwania postępowania zakończonego zaskarżonym wyrokiem. Jak stwierdził bowiem Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68 (OSNC 1969 nr 12, poz. 208), środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się wyroku, nie stanowi podstawy wznowienia postępowania przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/05 oraz z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05 (OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48), przy czym w pierwszym z wymienionych orzeczeń Sąd Najwyższy dodał także, iż w świetle art. 403 § 2 k.p.c. możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania. W postanowieniu z dnia 16 maja 2008 r., III CZ 20/08 (LEX nr 420807) Sąd Najwyższy wyjaśnił natomiast, iż w art. 403 § 2 k.p.c. chodzi o późniejsze wykrycie faktów i dowodów dla strony nie tylko nieznanych w toku poprzedniego postępowania, lecz których także nie mogła znać, choć istniały już w toku tego postępowania, ale nie były objęte materiałem sprawy. Dodać w tym miejscu wypada, że z końcowego zwrotu art. 403 § 2 k.p.c. wynika nadto, że „wykrycie” odnosi się do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych i wtedy nieujawnialnych, bo nieznanymi stronom. Strona może więc powołać się na nie jedynie wówczas, gdy nie mogła z nich skorzystać przed rozstrzygnięciem, albowiem wymieniony przepis obejmuje wyłącznie fakty nieujawnialne albo stronie nieznanne i dla niej niedostępne. Natomiast fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, tj. miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 kwietnia 2008 r., I ACa 172/08, OSA 2009 nr 5, poz. 60 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005 r., III CZP 134/04, LEX nr

151652). Nie można również oprzeć skargi o wznowienie postępowania na rzekomym „wykryciu” okoliczności faktycznej i środka dowodowego znanych stronie, a pominiętych przez Sąd drugiej instancji na podstawie art. 381 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178).

Uwzględniając przedstawioną wyżej wykładnię art. 403 § 2 k.p.c. oraz odnosząc ją do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza, że Sąd Apelacyjny słusznie uznał, iż skarga żalącego się nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia postępowania określonej w tym przepisie. Informacja o istnieniu i miejscu składowania majątku ruchomego Klubu Sportowego, którego członkiem zarządu był żalący się, nie jest bowiem wykrytą okolicznością faktyczną ani środkiem dowodowym, z których żalący się nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu, gdyż zarówno samo istnienie, jak i miejsce składowania składników tego majątku ruchomego z całą pewnością było znane w toku postępowania sądowego, którego wznowienia dotyczy skarga. Co więcej, żalący się sam powoływał się na ten majątek, podnosząc nawet, że możliwe byłoby przeprowadzenie z niego egzekucji. Wbrew ponoszonym w zażaleniu twierdzeniom, już wtedy uznawał zatem, że wspomniany majątek ma wartość handlową. To powodowało zaś, że mógł domagać się jego wyceny również w poprzednim postępowaniu. Podnoszona obecnie w zażaleniu „konieczność wyceny wskazanych ruchomości” nie jest więc ani dowodem, ani okolicznością, o których mowa w art. 403 § 2 k.p.c. Nie stanowi ona bowiem okoliczności faktycznej lub środka dowodowego, które można by uznać za „nieujawnione i nieujawnialne” w znaczeniu obiektywnym, to znaczy takim, że były one dla żalącego się nieznane i niedostępne dla niego.

Kierując się wskazanymi wyżej motywami, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że rozpatrywane zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. Skarga żalącego się o wznowienie postępowania została bowiem wniesiona w okolicznościach, w których – jak trafne uznał Sąd drugiej instancji – wskazana w tej skardze podstawa prawna wznowienia postępowania w rzeczywistości nie występowała. W takiej natomiast sytuacji zaistniały warunki do zastosowania art. 410 § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r.,

IV CO 6/05).

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa też, że w wyniku postępowania zakończonego zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014 r. doszło jedynie do poszerzenia kręgu dłużników odpowiedzialnych za zobowiązania Ł. Klubu Sportowego powstałe z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, jednakże stowarzyszenie to nadal pozostaje przecież dłużnikiem wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a więc nie ma przeszkód, aby z jego nadal istniejącego mienia została przeprowadzona egzekucja.

Mając to na uwadze oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., a w zakresie kosztów postępowania na podstawie art. 102 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.

kc